

Vén Zoltán

Az ex librisek világában előkelő helyet foglalnak el a humoros lapok, amelyek mosolyra készítetnek, vagy maró satirájuk, felvillanó élcelődésük, esetleg kegyetlen leleplező erejük által hatnak a nézőre. A humor nagy szerepet játszik Vén Zoltán (Budapest, Gaál József u. 34/b., 1122) kisgrafikai munkásságában is, amelyet főleg e témájú munkái révén kedveltek meg a hazai és a növekvő számú külföldi grafikabarátok.

A művész Pesterzsébeten született 1941. augusztus 14-én „egy igazi kispolgári családban”, ahogy rövidre fogott önéletrajzában írja. Művészi hajlamai kezdetben a festészet felé vonzották, legmegfelelőbb kifejezési formáját azonban csakhamar a grafikában találta meg. A sokszorosító eljárásokkal közelebbről a Pénzjegynyomdában ismerkedett meg, amelynek 1977-ig, tíz éven át volt dolgozója. A magyar kisgrafikaművészet számos kiváló művelője dolgozott itt, közülük kettőt kell kiemelnünk: Kékési Lászlót, a jeles bélyegtervezőt, aki elsőként ösztönözte Vén Zoltánt kisgrafikák alkotására, és Füle Mihályt, a rézmetsző vésőmesterét, vezetőjét a grafikai technikák elsajátításában. Vén Zoltán első mélynyomós grafikája egy üdvözlőlap volt 1969-ben, ezt követték az ex librisek, alkalmi s egyéb kisgrafikák. Ezek száma immár meghaladja a másfélszázat. Egy részükről vázlatos összeállítást adott közre a Szombathelyi Grafikabarátok Köre, a művész ottani 1982. évi kiállítása alkalmával. 1973 óta részt vesz minden számottevő hazai és külföldi kisgrafika-kiállításon. A külföldiek közül ki kell emelni a nemzetközi exlibris-kongresszusok bemutatóit (legutóbb az angliai Oxfordban) vagy a lengyelországi, lódzsi biennálét, itthon pedig az egyre emelkedő színvonalú balatoni kisgrafikai biennálétakat. Munkái pályázatokon is gyakran szerepeltek sikerrel, így Ady-lapja, amely a költőt padon ülve ábrázolja, a pléd pedig, amelybe burkolódik, a költő képmásával díszített ötszáz forintos bankó rajzát viseli.

(Lásd a 15. oldalon.) Pénzzel kapcsolatos és szójátékon alapul az az emléklap is, amellyel a Goldmark Károlynak, Keszthely nagy fiának emlékére hirdetett pályázat első díját nyerte el. Régimódi bukszát ábrázol egymárkás, hárommárkás és GOLD-MARK felirású pénzdarabokkal. A humoros hangvétel volt az, ami Vén Zoltán művészetére felkeltette az érdeklődést, de azok a grafikabarátok, akik értékelni tudják a rajzbeli és a technikai jelességeket, a művészt indokoltan jó grafikusként tarthatják számon. Mert komoly is tud lenni, ezt mutatja lírai megfogalmazású *Profán ikon* című műve, egy bulgáriai pályázat első díjának nyertese. Fegyvertárába tartozik az erotika is. Aktábrázolásain azonban nemegyszer az időromboló hatásáról is számot ad, mint például Alma Petz ex librisén, vagy Kovács József busó-párt ábrázoló lapján. Ez utóbbival már átlép a folklór területére. Vén Zoltán szívesen választja témáját a népművészetből, legyen az hazai vagy afrikai eredetű, s a természet is közel áll hozzá: el tud mérülni egy szép növényi részletben vagy egy kidöntött fa gyökérzetének fantasztikus formáiban. A múlt mindig is vonzotta; szívesen archaizál: Lenkey István egyik könyvjegyén a vizsolyi templomot láthatjuk a nevezetes bibliakiadás szignetjével. Az archaizáló betűtípus és szöveg történelmi hangulatot idéz. Komor téma Manzoni regényének, A jegyeseknek egy jelenete Enzo Pellai ex librisén. A milánói pestisjárvány egyik csöpp áldozatát anyja a halottvivőnek adja át, ám a megkérgesedett szívű férfi arcán feldereng az anyai fájdalom halvány visszfénye. A lubini kolostor részére készült pályázati lapon a szétbombázott montecassinói apátság romköveit szemlélhetjük, háttérben rohamozó katonákkal és a bencés rend címerével, amelynek felirata: Pax (béke) hirdeti az emberiség számára a túlélést jelentő egyetlen megoldást. . .

Semsey Andor